

भजनस्वरूपमाह सततमिति यतंतः इंद्रियोपसंहारशमदमादिषु प्रयतमानाः दृढान्य हिंसादीनि व्रतानि येषां ते दृढव्रताः नमस्यंतश्च मां हृदयं प्रतिमादिरूपं वा भक्त्या नित्ययुक्ताः नित्यमवहिताः संत उपासते ॥ १४ ॥ ज्ञानयज्ञेन निर्विकल्पसमाधिना पातंजलाः एकत्वेन अहमेव भगवान्वासुदेव इत्यभेदेनौपनिषदाः पृथक्त्वेन अयमीश्वरो मम स्वामीति बुद्ध्या प्राकृताः अन्ये पुनर्बहुधा बहुप्रकारं विश्वतोमुखं सर्वैर्द्वारैर्यत्किंचिद्दृष्टं द्रगवत्स्वरूपमेव यच्छ्रुतं तन्नामैव यद्वत्तं भुक्तं वा तत्तद्वर्णितमेवेत्येवं विश्वतोमुखं यथा स्यात्तथा मां उपासते ॥ १५ ॥ इदमेवोपासनं विदुषोऽपि अहमिति ऋतुः संकल्पो देवाध्यानरूपः यज्ञः श्रौतः स्मार्त्तश्च देवतोद्देशेन द्रव्यत्यागः स्वधापितृणामन्नं औषधं मनुष्याणामन्नं मंत्रोयेन दीयते सः आज्यं हविः अग्निः द्रुतं प्रक्षेपक्रिया इदं सर्वं यस्मादहमेवातस्तेषां विश्वतोमुखमुपासनं युक्ततरमित्यर्थः ॥ १६ ॥ धाताकर्मफलानां विकर्त्ता वेद्यं वेदितव्यं ब्रह्म पवित्रं पावनं तप आदिकं ॥ १७ ॥ गतिर्भुक्तप्राप्यं स्थानं भर्त्ता कर्मफलदानेन पोषकः प्रभुः अंतर्यामी साक्षी कृताकृतावेक्षकः निवसंत्यस्मिन्निति निवास आश्रयो यजमानादिः शर

सततं कीर्त्तयंतो मां यतंतश्च दृढव्रताः ॥ नमस्यंतश्च मां भक्त्या नित्ययुक्ता उपासते ॥ १४ ॥ ज्ञानयज्ञेन चाप्यन्ये यजंतो मामुपासते ॥ एकत्वेन पृथक्त्वेन बहुधा विश्वतोमुखं ॥ १५ ॥ अहं क्रतुरहं यज्ञः स्वधाहमहमौषधं ॥ मंत्रोहमहमेवाज्यमहमग्निरहं द्रुतं ॥ १६ ॥ पिताहमस्य जगतो माता धाता पितामहः ॥ वेद्यं पवित्रमोंकारः साम यजुरेव च ॥ १७ ॥ गतिर्भर्त्ता प्रभुः साक्षी निवासः शरणं सुहृत् ॥ प्रभवः प्रलयः स्थानं निधानं बीजमव्ययं ॥ १८ ॥ तपाम्यहमहं वर्षं निगृह्णाम्युत्सृजामि च ॥ अमृतं चैव मृत्युश्च सदसच्चाहमर्जुन ॥ १९ ॥ त्रैविद्या मां सोमपाः पूतपापा यज्ञैरिष्ट्वा स्वर्गंति प्रार्थयन्ते ॥ तेषु ण्यमासाद्य सुरेन्द्रलोकमश्रंति दिव्यादिवि देवभोगात् ॥ २० ॥ ते तं भुक्त्वा स्वर्गलोकं विशालं क्षीणे पुण्ये मर्त्यलोकं विशन्ति ॥ एवं त्रयीधर्ममनु प्रपन्ना गता गतं कामकामालभन्ते ॥ २१ ॥

गणरक्षकः सुहृत् उपकारमनपेक्ष्य उपकर्त्ता प्रभव उत्पत्तिस्थानं प्रलयो लयस्थानं स्थानं स्थितिस्थानं निधानं कर्मफलसमर्पणस्थानं कालांतरे फलप्रसवार्थं बीजं प्ररोहकारणं प्ररोहधर्मिणां अव्ययं यावत्संसार भावित्वान् ॥ १८ ॥ अहं तपामि आदित्यो भूत्वा अहं वर्षं दृष्टिः तां निगृह्णामि अष्टसु मासेषु कैश्चिद्द्रविमभिः उत्सृजामि च चतुर्षु मासेषु कैश्चिदिति अमृतं जीवनं मृत्युर्मरणं अमृतं देवानं वा सत्साधु असत् असाधु एतत्सर्वमहमेव अतस्तेषां विश्वतोमुखं मम भजनं कुर्वतां सर्वरूपेणाहमनुपहं करोमीति भावः ॥ १९ ॥ येषु पुनरुक्तेषु प्रकारेष्वन्यतमेनापि मां भजन्ते ते केवलकर्मठाः कां गतिं प्राप्नुवन्तीति शृणु त्रैविद्या इति तिस्रः ऋग्यजुः सामरूपाः विद्या येषां ते त्रिविद्याः त एव त्रैविद्याः सोमपाः सोमपायिनो याज्ञिकाः यज्ञैर्मां निष्ठास्वर्गंति फलं प्रार्थयन्ते दिव्यान् अप्राकृतान् संकल्पमात्रोपनतान् दुःखासंभिन्नान् ॥ २० ॥ त्रयीवेदत्रयी तस्यामुक्तं धर्मत्रयीधर्मकाम्ययज्ञं कामकामाः विषयकामुकाः गता गतं याता यातं सातत्येन लभन्ते तथा च श्रुतिः प्लवासे ते अदृढायज्ञरूपा अष्टादशोक्तमवरं येषु कर्म एतच्छ्रेयो ये भिनंदन्ति मूढा जरा मृत्युं ते पुनरेवापियन्तीति अष्टादशोक्तमवर्त्तयिष्ये जः यजमानः पत्नी चेति द्वौ ॥ २१ ॥